

Briseļē, 27.4.2017.
COM(2017) 193 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

2015. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu (Monsa un Pilzene) pēcvērtējums

{SWD(2017) 135 final}

{SWD(2017) 137 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

2015. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu (Monsas un Pilzenes) pēcvērtējums

1. IEVADS

Šis ziņojums ir iesniegts saskaņā ar 12. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 24. oktobra Lēmumā Nr. 1622/2006/EK, ar ko nosaka Kopienas rīcību pasākumam “Eiropas kultūras galvaspilsēta” no 2007. līdz 2019. gadam¹, kurš paredz, ka Komisija katru gadu nodrošina iepriekšējā gada pasākuma “Eiropas Kultūras galvaspilsēta” rezultātu ārēju un neatkarīgu izvērtēšanu un iesniedz ziņojumu par izvērtējumu pārējām ES iestādēm.

Šai ziņojumā sniegti 2015. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu ārējās izvērtēšanas rezultāti un rīcība, ko Komisija ierosinās saistībā ar tās rezultātiem. Vērtēšanas metodika un atzinumi ir iekļauti Komisijas dienestu darba dokumentā par 2015. gada Eiropas kultūras galvaspilsētām, kura pamatā ir ārējā vērtētāja nobeiguma ziņojums².

2. PASĀKUMA PRIEKŠVĒSTURE

2.1. ES rīcība pasākumā “Eiropas kultūras galvaspilsēta” (EKG)

Sākotnējais projekts “Eiropas kultūras galvaspilsēta” tika sākts 1985. gadā starpvaldību līmenī³. Ar Lēmumu Nr. 1419/1999/EK⁴ tika noteikta Kopienas rīcība pasākumam "Eiropas kultūras galvaspilsēta" no 2005. līdz 2019. gadam. Dalībvalstis tika sarindotas hronoloģiskā secībā, nosakot tiesības rīkot pasākumu attiecīgajā gadā. Lēmumu Nr. 1419/1999/EK aizstāja ar Lēmumu Nr. 1622/2006/EK, kurā tika saglabāts dalībvalstu hronoloģiskās secības princips, bet vēl sīkāk tika aprakstīti rīcības mērķi un ieviesta jauna atlases un uzraudzības kārtība.

Saskaņā ar Lēmumu 1622/2006/EK EKG vispārējie mērķi ir uzsvērt Eiropas tautu kultūras bagātību un daudzveidību un kopīgās iezīmes, tādējādi veicinot labāku savstarpēju saprašanos starp Eiropas pilsoņiem, un veicināt kultūras ieguldījumu pilsētu ilgtermiņa attīstībā. EKG jāveicina sadarbība starp kultūras darbiniekiem, māksliniekiem un pilsētām Eiropā, jāveicina pilsētnieku un pilsētas apkārtnes iedzīvotāju līdzdalība, vienlaikus palielinot ārzemju tūristu interesi, un tai jābūt ilgtspējīgai un jāklūst par pilsētas ilgtermiņa kultūras un sociālās attīstības sastāvdaļu⁵.

Lēmumu 1622/2006/EK, kurš atcelts ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Lēmumu 445/2014/ES, ar ko izveido Savienības rīcību “Eiropas kultūras galvaspilsētas” no 2020. līdz 2033. gadam, turpina piemērot pilsētām, kuras ir izraudzītas vai šobrīd tiek izraudzītas par Eiropas kultūras galvaspilsētām kādam no gadiem laikposmā no 2013. līdz 2019. gadam⁶.

¹ OV L 304, 3.11.2006., 1. lpp.

² Ziņojuma pilns teksts publicēts https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/ecoc-2015-evaluation_en.pdf.

³ Par kultūras jautājumiem atbildīgo ministru 1985. gada 13. jūnija rezolūcija par pasākuma “Eiropas kultūras galvaspilsēta” ikgadēju rīkošanu (85/C 153/02); <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1985:153:0002:0003:EN:PDF>.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 25. maija Lēmums 1419/1999/EK, ar ko nosaka Kopienas rīcību pasākumam Eiropas Kultūras galvaspilsēta no 2005. līdz 2019. gadam (OV L 166, 1.7.1999., 1. lpp.). Lēmumā grozījumi tika izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu 649/2005/EK (OV L 117, 4.5.2005., 20. lpp.).

⁵ Sīkāka informācija: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.

⁶ OV L 132, 3.5.2014., 1. lpp.

2.2. 2015. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu atlase un uzraudzība

Saskaņā ar Lēmumu Nr. 1622/2006/EK tiesības 2015. gadā rīkot pasākumu "Eiropas kultūras galvaspilsēta" tika piešķirtas Beļģijai un Čehijai.

Abu dalībvalstu attiecīgās iestādes vadīja paralēlus konkursus. Atlase notika divos posmos: vispirms priekšatlase (kandidātpilsētu saraksts tiek samazināts), tad pati atlase (priekšatlases kandidātu saraksts tiek samazināts līdz vienam kandidātam). Atlases komisija, kuras sastāvā ir trīspadsmit locekļi, no kuriem sešus ieeļ attiecīgā dalībvalsts un pārējos septiņus — Eiropas iestādes, izskata no kandidātpilsētām saņemtos piedāvājumus, pamatojoties uz mērķiem un kritērijiem, kas noteikti minētajā lēmumā.

Beļģijā bija tikai viena kandidātpilsēta. Čehijā pieteicās trīs pilsētas, no kurām tika atlasītas divas⁷. 2010. gadā darba grupa EKG nosaukumu ieteica piešķirt Monsai Beļģijā un Pilzenei Čehijā.

Eiropas Savienības Ministru padome oficiāli izvirzīja Monsu un Pilzeni par 2015. gada Eiropas Kultūras galvaspilsētām attiecīgi 2010. gada novembrī un 2011. gada maijā.

Pēc izvirzīšanas abām pilsētām piemēroja uzraudzības pasākumus – pilsētu sagatavošanās darbus uzraudzīja un vadīja kolēģija, kuras sastāvā bija septiņi neatkarīgi Eiropas iestāžu iecelti eksperti un kura pārbaudīja arī atbilstību programmai un saistībām, uz kuru pamata pilsētas tika atlasītas. 2012. gada rudenī un 2014. gada pavasarī Monsas un Pilzenes pārstāvji piedalījās divās Komisijas sasauktās oficiālās uzraudzības sanāksmēs. Pēc uzraudzības procesa komiteja sniedza pozitīvu ieteikumu Komisijai piešķirt Monsai un Pilzenei 1,5 miljonu euro vērtu Melinas Merkuri vārdā nosaukto balvu.

2.3. 2015. gada Eiropas kultūras galvaspilsētu temati un galvenais mērķis

Galvenais 2015. gada temats Monsā bija “tur, kur tehnoloģija satiekas ar kultūru”, un tā mērķis bija iezīmēt pilsētu Eiropas kartē kā ekonomikas pārstrukturēšanas simbolu, kuras pamatā ir veiksmīga kultūras, tūrisma un jauno tehnoloģiju apvienošana. Kultūras programma bija iedalīta četros gadalaikos: “Apžilbināšana” (lai sniegtu gaismu un siltumu ziemas mēnešos), “Metamorfoze” (lai uzsvērtu pavasara atnākšanu un infrastruktūras attīstības un jauno tehnoloģiju sniegto iespēju izraisītās pārmaiņas Monsā), “*Escale*” (lai veicinātu Monsas apmeklēšanu un uzturēšanos tajā atvaļinājuma laikā) un “*Renaissance*” (lai uzsvērtu, ka Monsa atdzimst pēc galveno rūpniecības nozaru norieta, liekot uzsvaru gan uz vēsturiskajām Monsas “zelta laikmeta” personībām, gan nākotnes attīstību).

Pilzenes moto bija “Atveries!”, kas liecināja par pilsētas vērienīgo nodomu izmantot EKG gadu, lai atvērtu sevi Eiropai un citādi ietekmei no ārienes. 2015. gada garumā kultūras pasākumi un pārdzīvojumi Pilzenē tika sniegti, izmantojot četrus galvenos virzienus — “Zinātne un tehnoloģijas” (lai atzīmētu un stiprinātu saikni starp Pilzenes rūpniecību, amatniecību, prasmēm un uzņēmējdarbību), “Attiecības un emocijas” (lai atvērtu pilsētas publisko telpu un iesaistītu sabiedrību diskusijā par personīgo un nacionālo identitāti), “Tranzīts un minoritātes” (lai uzsvērtu pilsētas un tās iedzīvotāju daudzveidību) un “Stāsti un avoti” (lai sekmētu tūrisma, balstoties uz dažām Pilzenes personībām un atgādinātu par pagātnes notikumiem un pieredzi).

⁷ Visi priekšatlases, atlases un uzraudzības komitejas ziņojumi ir pieejami šajā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

3. ĀRĒJĀ IZVĒRTĒŠANA

3.1. Izvērtēšanas noteikumi

Vērtējot tiek izskatīts, kā īstenoti abi 2015. gada EKG pasākumi visā to norises ciklā, no to agrīnās izveides līdz ilgtspējas un pieredzes tālāknodošanas iespējām, un aplūkota pasākuma rīkošanas ietekme abās pilsētās. It īpaši tiek vērtēts pasākumu būtiskums, lietderība, efektivitāte un ilgtspēja. Tajā tiek arī pētīta ES pievienotā vērtība, kā arī saskaņība un papildināmība ar citām ES iniciatīvām. Visbeidzot, tiek veikti atsevišķi un vispārīgi secinājumi par abām 2015. gada EKG, un izskatīta ietekme uz nākotnes EKG titulpilsētām.

3.2. Izvēlētais pieejas metodika un ierobežojumi

Šāda izvērtēšana un tās metodika tika izstrādāta, lai apmierinātu lēmuma pamatprasības un palīdzētu veidot detalizētāku izpratni par rīcības izpildi un sasniegumiem. Jo īpaši, tā sniedz iespēju atskatīties uz iepriekšējo gadu, lai uzsvērtu gūtās mācības un ieteikumus nākotnei, pamatojoties uz pieredzi divās rīkotāj pilsētās.

2015. gada EKG vērtēšanas metodika lielā mērā ievēro rīcības iepriekšējo pētījumu pieeju⁸.

Intervences loģika, ko vērtētājs izmantoja iepriekšējos 2007.–2012. gada EKG vērtējumos, balstījās uz mērķu hierarhiju, kas atbilst lēmumam.

Lai rezultāti būtu salīdzināmi ar iepriekšējiem izvērtējumiem, metodikas pamatā ir vienota pieeja arī pierādījumu vākšanā un analīzē. Abas pilsētas tika vērtētas individuāli, pamatojoties uz pirmējiem datiem, kas tika savākti uz vietas vai kurus sniegusi katra EKG, kā arī ņemot vērā vairāku otrējo avotu datu analīzi.

Pirmējo datu avoti ietvēra intervijas, kas tika veiktas katras pilsētas divu vizīšu apmeklējuma laikā vai pa telefonu, kā arī izmantojot tiešsaistes aptauju Monsā (Pilzenei līgumslēdzējs izmantoja apsekojumu, ko bija veikusi pati īstenotājstruktūra). Šo interviju mērķis bija iegūt dažādus viedokļus par katru EKG, tostarp uzzināt vadības komandu, vietējā un valsts līmeņa lēmumu pieņēmēju, kā arī galveno kultūras darbinieku viedokli, dažādo EKG pasākumu īstenošanā iesaistīto partneru viedokli un atlasīt tās organizācijas, kas vada vai piedalās EKG projektos.

Otrējo datu avoti ietvēra informāciju no sākotnējiem EKG pieteikumiem, pētījumiem un ziņojumiem, ko bija sagatavojušas vai pasūtījušas EKG, pasākumu programmas, reklāmas materiālus un tīmekļa vietnes, statistikas datus par kultūru un tūrismu un EKG sniegtos kvantitatīvos datus par finansēm, darbībām, sasniegumiem un rezultātiem.

Tāpat kā visos iepriekšējos EKG pēcvērtējumos Komisija uzskata, ka šī metodoloģija ir piemērota, lai izstrādātu ziņojumu, kas ir pietiekami stabila bāze, lai varētu izdarīt pamatotus secinājumus par EKG pasākuma rezultātiem.

Tomēr nav konkrētu pierādījumu par ieguvumiem un EKG ietekmi abās rīkotāj pilsētās — tas daļēji izskaidrojams ar izvērtēšanai paredzētā laika trūkumu un budžeta ierobežojumiem. Pētījums, kurā sniegta aina pirms (izejas dati) un aina pēc EKG pasākuma, būtu ideāls risinājums, lai novērtētu pilnīgi visas priekšrocības un EKG pasākuma ietekmi. Tomēr budžeta⁹ un laika¹⁰ ierobežojumi dod iespēju veikt tikai pēcvērtēšanu un tādēļ ir izpētīta tikai situācija pēc pasākuma.

⁸ Sk. izvērtējuma ziņojumus:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/evaluations/index_en.htm?page=1&mx=12.

⁹ Izvērtēšanai atvēlētie budžeta līdzekļi ir proporcionāli ES finansējuma līmenim, kas tiek tieši piešķirts EKG (Melinas Merkuri balva 1,5 miljoni euro).

¹⁰ Ar Lēmumu 1622/2006/EK ir noteikts, ka Komisija veic izvērtēšanu tūlīt pēc EKG titula īstenošanas gada.

Tāpēc ziņojuma secinājumi vairāk balstās uz dažādo programmā iesaistīto ieinteresēto personu uzskatiem un viedokļiem nekā uz (ierobežotajiem) pieejamiem kvantitatīvajiem datiem.

No otras puses, lielākā daļa kvalitatīvo pierādījumu, kas iegūti tiešsaistes aptaujās un intervijās, attiecas tikai uz tieši iesaistītajām personām un tiem, kuri kaut kādā veidā gūst labumu no programmas.

Turklāt daži no nospraustajiem mērķiem ir plaši un grūti izmērāmi, un šajā izvērtējumā būtu pārāgri vērtēt ilgtermiņa ietekmi. Tādējādi liela daļa pierādījumu ir vērsta uz sasniegumiem un rezultātu vai jaunām, augstāka līmeņa priekšrocībām, nevis tieši uz pamatietekmi, kam ir vajadzīgs ilgāks laiks, lai īstenotos. Lai labāk izprastu šo ietekmi, abām pilsētām būtu lietderīgi veikt horizontālu izvērtējumu, lai pamatotu EKG pasākumā izlieto to publisko izdevumu lietderību no kultūras, sociālā un ekonomiskā viedokļa, turklāt secinājumu pamatošanā izmantojot plašākus izvērtējošus datus.

Komisija pilnībā apzinās un atzīst šādus ierobežojumus, kas jau bija noteikti Komisijas dienestu darba dokumentā, kurš bija pievienots Komisijas lēmuma priekšlikumam, ar ko nosaka Savienības rīcību iniciatīvai “Eiropas kultūras galvaspilsētas” no 2020. līdz 2033. gadam¹¹. Lai labotu šo situāciju, Komisijas priekšlikums un uz tā pamata pieņemtais lēmums¹² paredz, ka pašām pilsētām ir lielākas iespējas iegūt primāros datus par EKG titula ietekmi un spēlēt galveno lomu izvērtēšanas procesā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ir iepriecinoši redzēt, ka Monsa un Pilzene ir veikušas pētījumus¹³, lai labāk izprastu EKG ietekmi uz kultūras iestādēm un vietējiem iedzīvotājiem, kā arī no starptautiskās dimensijas un ekonomikas viedokļa.

Tomēr Komisija uzskata, ka izvērtējuma pamatošanai izmantotie dati un pierādījumi ir pietiekami, lai varētu sniegt vispārēju novērtējumu un izvērtēšanas secinājumus, par kuriem uzskata, ka tie nodrošina kopumā pareizu un pilnīgu priekšstatu par abām 2015. gada Eiropas kultūras galvaspilsētām, lai gan trūkst pārliecinošas informācijas un citu neatkarīgu pierādījumu, uz kā balstīt pārliecinošus secinājumus par efektivitāti un ietekmi.

4. GALVENIE KONSTATĒJUMI, KAS IZRIET NO IZVĒRTĒJUMA ZIŅOJUMA

4.1. EKG rīcības atbilstība un abas 2015. gada EKG

Pēc vērtētāju domām, abas rīkotājpilsētas EKG uztvēra nevis kā ekonomisku vai sociālu programmu, bet vairāk kā kultūras pasākumu, kas stiprina kultūras piedāvājumu un padara to starptautisku, kā arī veicina kultūras daudzveidību un Eiropas kopējās kultūras īpatnības. EKG gadā bija iekļauta kultūras programma, kas bija daudz plašāka, novatoriskāka un vēl eiropiskāka pēc rakstura salīdzinājumā ar parasto kultūras piedāvājumu abās pilsētās. Vērtējumā secināts, ka EKG ir ļoti nozīmīgs pasākums saistībā ar LESD 167. pantu, kurā minēts Savienības ieguldījums “dalībvalstu kultūras uzplaukumā”.

Novērtējumā uzsvērts, ka Monsa un Pilzene arī izmantoja savu EKG statusu, lai risinātu citus savas pilsētas attīstības stratēģijas aspektus. Rezultātā daudzi no 2015. gadā rīkotajiem pasākumiem bija ļoti nozīmīgi abu pilsētu vispārējā politiskajā darba kārtībā, kā arī attiecībā uz virkni ES līmeņa prioritāšu un mērķu citās politikas jomās, neskaitot kultūru, piemēram, pilsētu un reģionālās attīstības, nodarbinātības, uzņēmējdarbības, tūrisma, kā arī vispārējās sociālās kohēzijas politikas jomā.

¹¹ Sk. SWD (2012) 226 final, 2.4.4. punkts.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums 445/2014/ES, sk. 6. zemsvītras piezīmi.

¹³ Laikā, kad EKG darbības Eiropas izvērtēšana bija pie beigām, daži šā pētījuma rezultāti bija vēl projekta stadijā. Pēc iespējas lielāka daļa no šīs papildu informācijas Eiropas izvērtējumā tika izmantota, bet tajā nebija iespējams izmantot galīgos rezultātus.

4.2. Lietderība

Kopumā var teikt, ka EKG rīcība ES līmenī tika īstenota lietderīgi. Atlases process ļāva atlasīt pilsētas ar iespējām, resursiem un iecerēm efektīvas EKG īstenošanai. Abas pilsētas arī guva labumu no uzraudzības pasākumiem ES līmenī un uzraudzības komitejas un Eiropas Komisijas neoficiālā atbalsta. Tajā pašā laikā ļoti pieticīgajam ES tiešajam finansējumam (Melinas Merkuri vārdā nosauktās naudas balvai) bija ievērojams sviras efekts, kas mudināja abas pilsētas un attiecīgās reģionālās un valsts iestādes ieguldīt ievērojamas summas EKG programmās (aptuveni 72,8 miljonus euro Monsā un 18,2 miljonus euro Pilzenē) un saistītu infrastruktūru attīstībā (143,5 miljonus euro Monsā un 48,6 miljonus euro Pilzenē).

Pilsētas līmenī gan Monsa, gan Pilzene izveidoja spēcīgus izpildes mehānismus un efektīvi izstrādāja EKG programmu, jo abas pilsētas izmantoja valsts un ES līdzekļus, lai īstenotu kultūras programmas ar augstu māksliniecisko kvalitāti, kas bija ievērojami plašākas nekā “parastais” pilsētu kultūras piedāvājums.

4.3. Efektivitāte

EKG rīcībā 2015. gadā tika efektīvi īstenoti ES līmenī noteiktie mērķi, kā arī mērķi, kurus bija noteikušas pilsētas, kam piešķirts šis nosaukums. Šādu rezultātu nevarētu sasniegt, veicot pasākumus tikai dalībvalstu līmenī. Ja abas 2015. titulpilsētas nebūtu piedalījušās EKG konkursā, tās varētu pēc saviem ieskatiem ieguldīt pašu resursus, īstenojot kultūras programmas un attīstot savu kultūras infrastruktūru. Tomēr, iegūstot EKG titulu, tās piesaistīja papildu resursus, tostarp no privātiem sponsoriem (vairāk nekā 2 miljonus euro Monsā un 1,175 miljonus euro, t. i., 6,4 % no kopējā pilsētas budžeta Pilzenē). Tas izraisīja arī plašāku atspoguļojumu plašsaziņas līdzekļos: Monsā bija akreditēti 450 ārvalstu žurnālisti, un 3717 raksti un sižeti tika publicēti starptautiskajā presē vai pārraidīti starptautiskajos radio un televīzijas kanālos. Pilzeni apmeklēja 325 ārvalstu žurnālisti, un daudzi vietējā un valsts līmeņa žurnālisti piedalījās un ziņoja par dažādiem EKG pasākumiem, tādējādi radot 3500 ziņu izlaidumu, kas bija tieši saistīti ar EKG visos vietējos, valsts un starptautiskos 2015. gadā publicētajos preses izdevumos. EKG tituls arī radīja lepnumu par pilsētu tās iedzīvotājiem, un pieauga tūristu skaits no attiecīgās valsts un ārzemēm: Monsas tūrisma birojā 2015. gadā reģistrēto tūristu apmeklējumu skaits piecāršojās, un Pilzenē bija 1,4 miljoni apmeklētāju, kas ir par 28 % vairāk nekā iepriekšējos divos gados.

EKG tituls palīdzēja abām pilsētām rādīt “jaunu” un “labāku” kultūras saturu nekā iepriekš, piemēram, izmantojot sabiedriskās telpas brīvdabas pasākumiem, festivāliem un pilsētmākslas instalācijām, un daudz vairāk pilsētas iedzīvotājiem piedaloties kultūras pasākumos. Monsa efektīvāk nekā Pilzene pievērsās konkrētām mērķgrupām pilsētā, īpaši jauniešiem, vecākiem un nelabvēlīgā situācijā esošiem cilvēkiem. Visbeidzot, abām pilsētām EKG tituls deva iespēju maksimāli izmatot iespēju nostiprināt vietējās kultūras organizācijas, rosināja tās labāk nekā iepriekš sadarboties un palīdzēja jaudu veidošanā.

Bez EKG titula šādi ieguvumi nebūtu bijuši iespējami tādā pašā mērā – tādējādi EKG pasākums ir radījis nepārprotamu Eiropas pievienoto vērtību.

4.4. Ilgtspēja

Šā izvērtējuma izpildes laiks ir pārāk īss, lai izdarītu secinājumus par ilgtspēju.

Tomēr abas 2015. gada Eiropas Kultūras galvaspilsētas patiesi domāja un plānoja ilgtspējas un pēctecības labā. Abas vēlējās nodrošināt, ka EKG ieguvumu un ietekmes ziņā ilgst vairāk nekā vienu gadu. Pētījumā arī konstatēts zināms potenciāls un impulss darbības ilgtspējai, īpaši Monsā, kur ir izstrādāti konkrēti plāni pēctecības pasākumam (Monsas biennāle 2018).

Tāpat kā citos nesenajos EKG izvērtējumos, ieinteresētās personas arī Monsā un Pilzenē uzsvēra gada pēctecību, saistot to ar labākām prasmēm, ciešākām saiknēm un augstāku

kultūras profilu pilsētā plašākā mērogā. Abās pilsētās vēl viena ilgtermiņa pēctecība saistīta ar to, kā programmas ir piesaistījušas jauna veida auditoriju baudīt kultūru un izklaidēties.

Tomēr ir nepieciešami turpmāki pētījumi, lai noteiktu, cik iela varētu būt ilgspēja praksē.

5. ĀRĒJĀ IZVĒRTĒJUMA GALVENIE IETEIKUMI UN KOMISIJAS SECINĀJUMI UN RĪCĪBA

Pamatojoties uz šo ziņojumu, Komisija secina, ka EKG rīcība joprojām ir ļoti nozīmīga ES līmenī, tiek augstu vērtēta rīkotājapilsētās un rada plašas kultūras programmas ar pozitīviem rezultātiem un ietekmi, kuru tomēr vēl nav iespējams pilnībā novērtēt. Skaidrāku priekšstatu par šo situāciju varētu sniegt tikai pašu rīkotājapilsētu veikti horizontāli izvērtējumi, kā minēts 3.2. punktā.

Komisija arī secina, ka 2015. gada titulpilsētu īstenotās programmas bijušas novatoriskas un atbildušas EKG rīcības mērķiem; tās atspoguļoja Eiropas dimensiju, tajās bija iesaistīti daudzi vietējie iedzīvotāji un ieinteresētās personas, lai kultūrai piesaistītu jaunu auditoriju (it īpaši, izmantojot īpašas stratēģijas Monsā, mazākā mērā Pilzenē), tika plānota fiziska (kultūras norises) un arī nemateriāla pēctecība (piemēram, biennāle Monsā un lielākas jaudas un kultūras piedāvājums abās pilsētās).

Izvērtējumā doti ieteikumi gan pilsētām, gan Komisijai.

Pilsētām adresētajos ieteikumos ietverta vajadzība pēc valsts ieinteresētības un iesaistīšanās un vajadzība nodrošināt cilvēku un kultūras struktūru nepārtrauktību, vajadzība rūpīgi izplānot jaunas kultūras celtnes, vajadzība būt reālistiskiem par potenciālu piesaistīt ārvalstu viesus un vajadzība apstiprināt un darīt zināmus galvenos pasākumus pēc iespējas agrāk. Turklāt vērtētājs iedrošina mazās pilsētās neatturēties no piedāvājuma izteikšanas EKG tikai tāpēc, ka tām ir relatīvi neliels budžets. Šie ieteikumi ir noderīgi jaunajiem kandidātiem, sagatavojot piedāvājumu, vai izraudzītajām pilsētām, izstrādājot un īstenojot programmas. Jau iepriekšējā ziņojumā vērtētāja izteikto ierosinājumu Komisija ietvēra savā ieteikumu apkopojumā, ko tā izstrādāja un publicēja savā tīmekļa vietnē¹⁴, kā vēl vienu atsauci kandidātpilsētām. Piedaloties informatīvajās sanāksmēs par Eiropas kultūras galvaspilsētām, Komisija skaidri norāda uz šiem ieteikumiem un mudina tos izmantot.

Ziņojumā Komisijai ieteikts turpināt īstenot rīcību saskaņā ar Lēmumiem Nr. 1622/2006/EK un Nr. 445/2014/ES. Turklāt tajā Komisijai ieteikts:

- Pārskatīt pilsētu izvērtēšanas pamatnostādnes un pieteikuma veidlapu un progresa ziņojumu prasības, lai nodrošinātu, ka pilsētas sniedz izejas datus par situāciju pieteikuma iesniegšanas brīdī un sagatavošanas gaitā, kas var palīdzēt izvērtēt pasākuma ietekmi, kad gads noslēdzies.
- Aicināt pilsētas parakstīt saprašanās memorandu, lai aptvertu laikposmu no EKG titula piešķiršanas līdz gada beigām. Šim saprašanās memorandam būtu jāregulē attiecības starp pilsētu, Komisiju un uzraudzības komiteju un jāpapildina noteikumi, kas paredzēti lēmumos, kas reglamentē šo rīcību.
- Radīt plašāku publicitāti saistībā ar Melinas Merkuri balvu, arī ar simbolisko balvas pasniegšanas ceremoniju.
- Veikt pētījumu par EKG programmas ilgtermiņa ietekmi.

¹⁴ https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/ecoc-compendium-recommendations_en.pdf

Komisija atzinīgi vērtē šos ieteikumus un uzskata, ka tie ir izpildāmi un dos pievienoto vērtību rīcības pašreizējā īstenošanā.

Komisija šogad pārskatīs savas izvērtēšanas vadlīnijas, kā arī progresa ziņojuma prasības, lai aicinātu pilsētas vākt izejas datus. Tomēr pilsētām pašām jārikojas šajā jomā un jānodrošina atbilstīgu lietderīgu datu vākšana. Pieteikuma veidlapā jau ir ietverts jautājums par izejas pētījumiem vai apsekojumiem, ko kandidātpilsētas paredzējušas izmantot EKG titula ietekmes izvērtēšanai.

Komisija sagatavos saprašanās memorandu, kas, sākoties uzraudzības procesam, būs jāparaksta nākamajām Eiropas kultūras galvaspilsētām. Tas vispirms tiks piemērots 2020. un 2021. gada EKG, kuru uzraudzība sākas 2017. gadā. 2018. un 2019. gada EKG uzraudzības posms jau ir pārāk pavirzījies uz priekšu, lai SM būtu kāda nozīme.

Komisija izskatīs iespējas rīkot Melinas Merkuri balvas pasniegšanas ceremoniju Briselē vai pilsētās, kam piešķirts EKG nosaukums. Ja iespējams, tas tiks darīts jau 2018. gada EKG, t. i., Leuwardenai (Nīderlandē) un Valetai (Maltā).

Visbeidzot, attiecībā uz pētījumiem par Eiropas kultūras galvaspilsētu ilgtermiņa ietekmi Komisija norāda uz ļoti lietderīgo un plašo pētījumu, ko 2013. gada decembrī sagatavojis Eiropas Parlaments "Eiropas kultūras galvaspilsētas: panākumu stratēģija un ilgstoša iedarbība". Tādēļ nešķiet lietderīgi sagatavot jaunu ziņojumu, kas šobrīd attiecas uz to pašu pētniecības jomu, bet tas neliedz pētīt iespējas, kā to darīt vēlākā posmā.